

מדת בדת

לע"נ הרה"צ ר' שכנא בר' חיים

קולדצקי צ"ל
הערת
ההנחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

פרשת ויקרא תשע"ד גליון 84

סוכה לב - לח

שיעון חזק היומי בדרך קצו"ח

רב חסדא אמר בשם רב שה' יהיה בעזרו, שבענבים מרובים פסול רק במקום אחד ובב' וגו' מקומות כשר, **עמוד ב** ורבה הקשה שאדרבה ב' וגו' מקומות הוא פסול יותר מדין נומרו, ורבה מבאר שרב אמר שבענבים מרובים פסול רק בענבים שחורים אך בענבים ירוקים הם ממין ההדס וכשר, ורב פפא אומר שאדום פסול כשחור כדברי רב חסדא לענין נדה שרם שחור אדום הוא אלא שלקה.

אם מיעטם כשר, לכאורה קודם שאגד זה פשוט, והחידוש הוא שכשר גם כשמיעט אחר איגודו, וא"כ נפשוט שדיחוי מעיקרא קודם יו"ט אינו דיחוי, ויש לומר שאמנם מיעט אחר האיגוד וזה לא נקרא דיחוי, שהאגד הוא רק הזמנה בעלמא ואינו כלום. **ביו"ט לא ממעטים** ומשמע שאם מיעט כשר, ולכאורה אם השחירו קודם יו"ט א"כ זה דיחוי מעיקרא, ונפשוט שאינו דיחוי, אלא שהשחירו ביו"ט וא"כ נוכיח שדבר שנראה ונדחה נראה שוב, ויש לומר שהשחירו קודם יו"ט ואז נפשוט רק שדיחוי מעיקרא אינו דיחוי.

לתיק לא ממעטים ביו"ט, ולר"א בר"ש ממעטים ביו"ט, ורב אשי אומר שאינו תיקון ביו"ט כשממעטים לאכלם, ור"א בר"ש סובר כאביו שדבר שאינו מתכוון מותר, ואמנם אב"י ורבא אומרים בדעת ר"ש שהוא אוסר בפסיק רישא, יש לומר שמדובר שיש לו הדס נוסף ואין כאן תיקון.

אגד שהותר ביו"ט אוגרו כאגודת ירק ולא עונבו כדעת ר' יהודה שסובר שעניבה כקשירה, אך לכאורה לר' יהודה עצמו צריך אגד גמור, ויש לומר שהתנא הזה סובר כר' יהודה לענין עניבה וחולק עליו לענין אגד לולב.

משנה ערבה הגזולה או שיבשה פסולה, של אשירה ועיר הנדחת פסולה נקטם ראשה או שנפרצו עליה וכן הצפצפה פסולה, כמושה או שנשרו מקצת מעליה וערבה של בעל כשרה. **גמרא** כתוב בפסוק ערבי נחל ומשמע הגדלים על הנחל, או שהעלה שלה משוך כנחל, ובברייתא אחרת כתוב ערבי נחל אין לי אלא של נחל ואם היא של בעל או בהרים לומדים מערבי נחל מכל מקום,

דף לד לאבא שאלו לומדים מהמילה **ערבי** שתיים, אחת בלולב ואחת במקדש, ולרבנן במקדש הוא כדברי ר' יוחנן שדין עשר נטיעות של ערב שביעית ערבה וניסוך המים הם הלכה למשה מסיני.

מהפסוק ערבי נחל ממעטים צפצפה, ור' זירא דרש מהפסוק קח על מים רבים צפצפה שמו, שהוא גרוע, ואב"י חתה שניתן לומר שהפסוק מפרש שהכוונה קח על מים רבים הוא צפצפה, אך יש לדחות שא"כ מה הפסוק ממשיך **שמו**, ר' אבהו ערבה הפסוק שהקב"ה אמר שישאל היו אמורים להיות כקח על מים רבים דהיינו ערבה, אך הם שמו כצמח כצפצפה בהרים, ויש שדרשו פסוק זה על הברייתא שדרשה את הפסוק קח על מים רבים, ור' זירא הקשה שנאמר מהפסוק מפרש שעל מה נאמר קח על מים רבים על צפצפה, אך יש לדחות שא"כ מה כתוב בפסוק שמו, ור' אבהו מפרש הפסוק שאמר הקב"ה שישאל היו צריכים להיות כקח על מים רבים דהיינו ערבה אך הם שמו עצמם רק כצפצפה שבהרים.

ערבה, קנה שלה אדום והעלה שלה משוך ושפת העלה חלק, ולצפצפה הקנה לבן והעלה עגול ופיו כמגל, ומה שכתוב בברייתא שדומה למגל כשר ודומה למסר פסול, מבאר אב"י ששם מדובר בערבה חילפא מסוג גילא, ואב"י הוכיח מזה שחילפא גילא כשר להושנא ולא אומרים שיש לה שם לוואי, ואין לומר שפסול כשיש שם לוואי כי כתוב ערבי נחל מכל מקום.

רב חסדא אומר שג' דברים השתנה שמם אחר חורבן, חילפתא לערבה וערבה לחילפתא ונ"מ לקחת ללולב, חצוצרה השתנה לשופר ושופר חצוצרות ונ"מ לשופר של ראש השנה, פתורתא השתנה לפתורה ופתורתא ונ"מ למקח וממכר, ואב"י מוסיף בית הכנסות שהשתנה להובלילא והובלילא לבית הכנסות, ונ"מ למחט שנמצאת בעובי בית הכנסות לענין טריפה, ורבא מוסיף שבכל השתנה לבורסוף ובורסוף לבלל **עמוד ב** ונ"מ לגיטי נשים שבבל א"צ לומר בפני נכתב ונחתם. **משנה** לר' ישמעאל לוקחים ג' הדסים ובי' ערבות, ולולב ואתרוג אחד, וכשר בהדס גם אם ב' קטומים ולר' טרפון אפילו ג' קטומים ולר"ע מספיק הדס אחד וערבה אחת. **גמרא** ר' ישמעאל לומד מהפסוק פרי עץ הדר אחד, כפת תמרים אחד, ענף עץ עבות ג', ערבי נחל ב', אפילו ב' קטומים וא' לא קטום, ולר' טרפון אפילו ג' קטומים, ולר"ע, כמו שחולב ואתרוג אחד כך הדס אחד וערבה אחד, ור"א אמר שלדבריו נאמר שיאגוד אתרוג עם כולם, אלא שאלו כתוב וכפת אלא כפת, אך מעבכ שיהיו כולם שכתוב ולקחתם שהלקיחה תהיה תמה, ולכאורה קשה בר' ישמעאל שאם קטום פוסל נפסול בכלום, ואם כשר בקטום א"כ יהיה כשר בג' קטומים, וביראה אמר בשם ר' אמי שר' ישמעאל חזר בו וכשר גם אחד, שמואל פסק כר' טרפון ולכן הוא אמר לסוחרי ההדסים שיוזילו מקחם אם לא, הוא ידרוש ברבים שהלכה כר' טרפון, ואין לומר שזה בגלל שר' טרפון מיקל, כי ר"ע מקל יותר שמשפיק הדס אחד, אך מצוי יותר ג' הדסים קטומים מהדס אחד שאינו קטום.

משנה אתרוג גזול או יבש פסול, של אשירה ועיר הנדחת פסול, של תרומה טמאה פסול ושל תרומה טהורה לא יטול ואם נטל כשר, של דמאי לב"ש פסול וב"ה מכשירים, של מעשר שני בירושלים לא יטול ואם נטל כשר, עלתה חזוית על רובו או שנולטה פטמתו או שנקלף או נסדק וניקב או שחסר בו כל שהוא פסול, ואם עלתה חזוית על מיעוטו, ניטל וקוצו ניקב חסר בו כל שהוא כשר, אתרוג כושי פסול, וירוק ככרתי לר"מ כשר ולר' יהודה פסול, שיעור אתרוג קטן לר"מ כאגוז ולר' יהודה כביצה ושיעור הגדול, לר' יהודה עד שיכול להחזיק שנים בידו, ולר' יוסי אפילו אחד בב' ידיו.

דף לה **גמרא** מהפסוק פרי עץ הדר לומדים שהוא עץ שטעם עזו ופריו שוה והוא אתרוג, ואין לומר שזה פלפלים כמו שאמר ר"מ שכתוב בפסוק ונטעתם כל עץ מאכל ופשוט שהפסוק מדבר בעץ שאוכלים מפריו, אלא בא לדרוש שגם עץ שטעם העץ והפרי שוים חייב בערלה וזה פלפלין וא"י לא חסרה כלום, שכתוב לא תחסר כל בה,

דף לב לולב עם קוצים מהשדרה, או סדוק או עקום או דומה למגל פסול, ואם קשה כחרות כשר, ורב פפא מבאר שסדוק פסול רק כשעשוי כהמנק, רבא אומר שעקום פסול רק כשהעקמימות לפניו, אך לאחריו כשר שזה כברייתו, ור"נ אומר שלצדדים הוא פסול כלפניו, ויש אומרים שלאחריו, רבא אומר שלולב שנגמר בעלה אחד הוא בעל מום ופסול.

רב פפא מבאר שנפרצו עליו הוא כמטאטא, ונפרדו היינו שרק הראשים נפרדו, ורב פפא מסתפק בנחלקה התיזמת אם פסול, ולכאורה ניתן להביא ראיה מריב"ל שאומר שניטלה התיזמת פסול וה"ה נחלקה, אך יש לומר שניטלה חמור יותר שזה חסר, וללישנא בתרא ריב"ל עצמו אומר שנחלקה התיזמת הוא כניטלה ופסול.

ר' יהודה סובר שבנפרדו עליו יכתנו, והוא דרש בשם ר' טרפון שכתוב כפת תמרים שאם היה פרוד יכתנו, ורבינא שואל שניתן לומר שכפות נאמר על ענף שנעשה כחרות, ויש לומר שצריך כפות שניתן לכפותו, ואין לומר שזה אופתא שהוא מעיקר ההקל, שכתוב כפות ומשמע שהיה פרוד קודם, ואין לומר שזה כופרא שהוא עץ צעיר שכתוב דרכיה דרכי נעם וזה כקוצים ומסרט הידים, ורבא תוספאה שאל שנאמר שזה שני כפות של תמרים, אמר רבינא שכתוב כפת ללא ואו, ואין לומר עלה אחד כי הוא נקרא כף.

לאב"י ציני הר הברזל כשרות רק כשראשו של אחד מגיע לעיקרו של השני ואם לא מגיע פסול, וכן יש לדייק כי יש ברייתא שציני הר הברזל פסולות וצריך לחלק כדברי אב"י שלא הגיע לעיקר שלפניו, **עמוד ב** ויש ששאלו את זה כשאלה, שבמשנה כתוב שכשרות ובברייתא כתוב שפסולות, ואב"י מחלק שבמשנה מדובר מעיקרו מגיע לעיקר שלפניו, ובברייתא מדובר שהעיקר לא מגיע לפניו.

ר' מריון אמר בשם ריב"ל או רבה בר מרי שנה בשם רבן יוחנן בן זכאי, שיש ב' תמרות בגיא בן הנם שעולה עשן ביניהם, ועליהם נאמר שציני הר הברזל כשירות, ושם פתח הגהינם.

שמואל אומר ששיעור הדס וערבה ג' טפחים, ולולב שיעורו ד' כדי שיצא מההדס טפח, ולר' פרנן בשם ר' יוחנן צריך שהשדרה תצא טפח מההדס, ולכאורה במשנה כתוב שלולב ג' טפחים כדי לנענע, ויש לפרש ג' טפחים וכדי לנענע, כל אחד לשיטתו, וישנה ברייתא ששיעור הדס וערבה ג' ולולב ד' משמע עם העלים, ויש לומר חוץ מהעלים, ר' טרפון אומר בברייתא הזו שהשיעור הוא אמה בת ה' טפחים, ורבא מקשה שבקושי מוצאים עבות ג' ואין נמצא ה' טפחים, ורב דמי מבאר שאמה בת ו' מחלקים לה' וגו' חלקים ממנה להדס, והאשר ללולב, ויוצא שזה ששיעור הוא ג' טפחים וגו' חמישים, אך לפ"ז קשה ששמואל אמר שהשיעור הוא ג' טפחים והוא גם פסק כר' טרפון, ויש לומר שהוא לא דק בשיעור, אך לא דק אומרים רק לחומר ולא לקולא, ולכן מבאר רבין שאמה בת ה' טפחים מחלקים אותה ל' חלקים וגו' חלקים מהם להדס והאשר ללולב א"כ יוצא שזה ב' טפחים וחצי, ולא קשה על

שמואל שפסק כר' טרפון כי הוא לא דק כשאמר ג' טפחים וזה לחומר. **משנה** הדס גזול יבש פסול, אך של אשירה ועיר הנדחת פסול נקטם ראשו ונפרצו עליו או שענביו מרובים מעליו פסול ואם מיעטם כשר אך לא ממעטים ביו"ט. **גמרא** כתוב בתורה ענף עץ עבות שענפיו חופים את עצו וזה הדס ואין לומר שזה זית שבוית אין עבות, ואין לומר שזה דולב כיון שאין ענפיו חופים את עצו, ואין לומר שזה הירדוף לאב"י שכתוב דרכיה דרכי נעם והירדוף דוקר הידים, ולרבא שכתוב האמת והשלוף האבו.

לתיק קלוע כקליעה ודומה לשרשרת זה הדס, ולר"א בן יעקב לומדים מענף עץ עבות שטעם עזו שוה לפרי וזה הדס, עץ עבות כשר ושאינו עבות פסול, ורב יהודה מפרש עבות שעומדים ג' עלים בקן אחד, ולרב כהנא אפילו ב' עלים ואחד מתחתם, ורב אחא בר רבא חיור על הדסים עם ב' ואחד כיון שיצא מפי רב כהנא, אמר מר בר אימיר לרב אבי שאביו קרא להדס כזה הדס שוטה.

הדס שנשרו רוב עליו כשר אם נשאר מיעוטם, ובלבד שהעבות עדיין קיימת, אך לכאורה לא יתכן שיש עבות אם נשרו רוב עליו

דף לג אב"י מבאר שמדובר בהדס מצרי שיש בכל קן ז' עלים וכשנשרו ד' עלים נשאר עדיין שם עבות, ומוכיח מזה אב"י שהדס מצרי כשר ללולב והחידוש הוא שאף שיש לו שם נוסף שר שהתורה לא כתבה הדס אלא עץ עבות וזה בכלל. **יבשו רוב העלים** ונשאר ג' בדי' עלים לחים כשר, ורב חסדא מוסיף שצריך שישאר בראש כל אחד.

עולא בר חיינא אומר שאם נקטם ראשו וגדל שם תמרה כשר, ור' ירמיה מסתפק במקרה שנקטם קודם יו"ט וביו"ט עלתה בו תמרה האם יש דיחוי במצוות או לא, ולכאורה יש לפשוט מהמשנה לענין כיסוי הדם שאם כסה והתגלה פטור מלכסות ואם כסתה הרוח חייב, ור' יוחנן אמר שזה דוקא אם חזר והתגלה ואם לא אינו חייב לכסות, והקשו שמדוע חייב אם התגלה הרי נדחה מהכיסוי, והוכיח מזה רב פפא שאין דיחוי אצל מצוות, ויש לומר ש'ירמיה מסתפק בדעת רב פפא אם הוא אמר שלגמרי אין דיחוי בין להקל ובין להחמיר, או שהוא רק אמר להחמיר לכסות.

לכאורה נחלקו בזה תנאים, שר"א בר' צדוק אומר שאם עבר וליקטן פסול ורבנן מכשירים, ולכאורה לכו"ע לולב צריך אגד וגם אם צריך לא לומדים באגד לולב מסוכה לפסול תעשה ולא מן העשוי, ונחלקו אם יש דיחוי במצוות, ויש לדחות שאין דיחוי, אלא נחלקו אם לומדים אגד לולב מסוכה, או שלכו"ע היו לומדים לולב מסוכה, אלא נחלקו אם לולב צריך אגד או לא, שר' יהודה סובר שצריך אגד, ורבנן סוברים שאין צריך אגד, ור' יהודה למד מאגודת אוזב שבלולב כתוב ולקחתם ביום הראשון ובאזוב כתוב ולקחתם אגודת אוזב וגם בלולב צריך לאגדו, ולרבנן לא דורשים גזרה שוה זו, ובברייתא שאומרת שלולב מצוה לאגדו ואם לא אגדו כשר זה לא לר' יהודה שפסל גם בדיעבד, וזה לרבנן והמצוה היא משום זה קלי ואנהו.

